

Szerkesztőség és kiadóhivatal

hová a lapba szánt kéziratok
 — reklamációk és —
 előfizetési pénzek küldendők
 — **Maros-Vásárhely.** —
 Szentgyörgy-utca 9. szám.
 — ev. ref. lelkészi lakás. —

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,

ev. ref. lelkész.

TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,

ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
 „Egyházi Ertekezlete“

Megjelenik:

minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor
 Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill

Emberrt nevelni.

— Tanév kezdetén. —

Megnyilott ismét egy új tanesztendő. Ilyenkor önkéntelenül foglalkoztatja az embert az a kérdés, hogy tulajdonképpen mire is kell a nevelésnek irányulnia? Bármily különböző szempontokból is tárgyalja elménk e kérdést, a végén is azon eredményre kell, hogy jusson, miszerint a nevelésnek az a célja, hogy az embert emberré nevelje.

Azért a nevelésnek első rendeltetése, hogy a gyermek lehető korán szokják gondolkozni. Mert aki az ember nevet valóban ki akarja érdemelni az életben, méltán megvárhatjuk tőle, hogy nevével élni is tudjon. És pedig nem úgy, mint a hogy ma akárhány ember teszi, a ki a társadalom minden fenforgó kérdéseire hozzá szól és bőbeszédű tájékozottsággal tanácsokat oszt. Az ilyen alakok szereplésénél először csodálkozunk azon, hallva őket, hogyan szerzhetett egy ember oly sokoldalú ismeretet, hogy férhet meg egy emberben annyi jóakarát, de azután, ha megfigyeljük őket, csalódottan tapasztaljuk, hogy egész jellemükben nincs egy szemernyi önállóság. Kölcsönözött fény minden glóriájuk; magasba vágnak erő és küzdelem, tehetség és komoly munka nélkül, mint az élősdi növények.

Ennek pedig, felfogásom szerint, az illetők neveltetésében van az oka. Arra tanították őket, hogy mindig mások után induljanak. Így azután az ilyen embereknek fejük ugyan van, de azzal nem gondolkoznak, értelmök is volna, de annak hasznát venni nem tudják. Ezért fontos az önálló, jellemfejlesztő nevelés.

Már csak azért is fontos, mert ez tanítja meg az embert arra, hogy meg tudja különböztetni az igazat a hamistól, a valót a látszattól és a dolgokat helyes szempontból fogja fel, ítélje meg.

Az értelem fejlesztése mellett áll közvetlenül a helyes irányu nevelésnél az erkölcsi képzés. A gyermek ártatlan szívének már jó korán a jó felé kell hajtani vallásos érzéseinek táplálása által. E nagy célnak megközelítésénél még az értelem képzése is eszköz, mert az emberi igazi értéke, erkölcsi jellemének szilárdságán nyugszik.

Az embernek ugyanis főkötelessége, hogy hű legyen azon feladatok megoldásában, a melyeket magára vállalt. A becsületérzés, a jónak szeretete, a tiszta lelkiismeret, a szent lelkesedés többet érnek a nagy észnél, széles ismeretnél, kivált ha ezeknél nincs meg a tiszta erkölcsi alap.

A dolog igazsága az, hogy az emberek között emberi erkölcsöket kell keresnünk. A ravasz-

ságot tisztelni emberben nem lehet, mert akárhány vadja van a rengetegeknél, a melyek e mesterséget ügyesebben űzik. A tudomány is magában nem érték, sem annak szónoki figurákkal való fitogtatása, mert hiszen a méhet sem azért becsüljük mert zsong, hanem mivel mézet gyűjtöget és munkája, példája az igaz szorgalomnak. Ez igazság erősítésére mondja Ezsaiás próféta is: Szerezzetek a tudomány mellé jó cselekedeteket. A szívnek nemességét semmi sem pótolja a világon. Tudom, hogy van a nevelésnek manapság egy más módja is, a mely felettébb tekintetbe veszi a földi előnyökre való kilátásokat, de azt is tudom, hogy szív nélkül az erő csak állati előny. „Mert mit használ, ha valaki mind e világot megnyeri is, de az ő lelkét elvesziti (Máté 16 r. 26 v.)

Úgy a családi, mint az iskolai nevelés sok vánni valót tüntet fel. A családok életében, tisztelet a nemes kivételeknek, sok a felületes látzatszerűség, az iskolában pedig látjuk, hogy inkább tanítanak, mint nevelnek. Csodálkozhatunk-e azután, ha az ifjuság életében itt-ott olyan jelenségekkel találkozunk, melyek megdöbbennek jövőben bizó lelkünket. Csodálkozhatunk, ha korunk és köztársadalmunk szellemében sok a felületesség és hamis színekkel való játszás, melyeknek nyomában jár a családi és közéleti tragédiák egész sorozata.

Tagadhatatlan tény, hogy korunk a társadalmi átalakulás nehéz és válságos ideje. Szép és nagy célokat kell megoldani minden irányban. Emberi nagy célokat pedig csak arra nevelt nemzedék oldhat meg. Ha hazánk és egyházunk jövőjébe tekintek, bizalmam csak a protestáns ősi erények felé irányul, melyeknek talaja a multban gazdagon teremte meg az Isten és hazaszeretet magasztos erényeit. Mindenki teljesítse kötelességeit, a pap és tanító éljen egészen hivatásának, mert aki mindent akar az a végén semmit sem tesz. Igaz marad mindig az az ősz székely mondás: Ki minek nem mestere, gyilkossa az annak. Azért a kire a tanítás művészete bízott, lebegjen az előtt a cél hogy embert kell nevelni a világnak és a hazának és e munka összes erőit igényli. Ti vagytok a világ világosságai: világoljatok! És ti szülők, reátok bizta Isten a gyermekek gondjait: példát adjatok! Te pedig anya-

szentegyházam, kire bízott az üdvösség nagy titka és ti paptársaim, kik a mennyei titkot prédikáljuk, a ti szívetek jó kincseiből hozzatok elé jót: prédikáljuk Krisztus szerint az örök evangéliumot! Akkor a józan értelem és a tiszta erkölcs betölti a szíveket és lelkeket és megújul a mi hazánk, anyaszentegyházunk. S tova tűnnek a sötét fellegek!

Péchy Árpád

brassói ev. ref. lelképásztor

ITÉLET.

Innenső szomszédunk' — meglópták az éjjel.

. . . A hogy hálát adott, hogy elmult az éjjel,

Kézen fogta kicsiny, szerette lánykáját,

Mentek, kogy nézzék meg a kedvelt báránykát —

. . . Ellopták, nem látták.

A tulsó szomszédunk mikor ezt hallotta :

Fakadott ajakán harsogó hahota . . .

— Oh beh jó, jaj beh jó, hogy e csapás érte,

Megtudnám csókolni a tolvajt is érte,

A ki reá mérte!

— Jaj, te gonosz szomszéd, kárörvendő ember,

Nem félsz, hogy az Isten rossz szívedért megver ?!

. . . Ah, te vagy a tolvaj: érzülettel, szóval, —

Te még gonoszabb vagy, mint maga a tolvaj,

Mint a báránytolvaj!

Staudner Mátvás.

Az elveszettek megmentése.

— Négy cikk. —

II.

Még tovább mentek az észak-amerikaiak. Az Egyesült-Államok önálló, de azért szoros összeköttetésben levő „államai“ alkalmas teret szolgáltatnak az ilyenmü kísérletezéseknek. Példakép vegyük Wisconsin állam egyik „kézműves-iskoláját“. Ebben 1897 október 1-én 344 gyermek volt, a kikhez a következő év folyamán még 137 gyermeket (8—20 éves korut) vettek fel. Némelyiket szilajsága és kóborló természete miatt adtak be, másokat valóságos büntényért, föl egész a rablásig és gyilkosságig, vagy ilyenmü kísérletért. Az oktatás 12 félévre terjed, felöleli a könyvvezetést, algebrát és egy kevés államtudományt is. Ezenkívül dolgoznak kertben, mezőn, a mosóházban és a sütődében, maguk varrják ruháikat, kötőgépen készítik harisnyájukat és végeznek mindennemü javításokat a házon és a házban. Minden fiúnak a belépésekor előző magaviseletéhez képest a törzslapjára 25—70 korona „tartozást“ irnak, melyből havonként törölnek, ha jól viseli magát, ellenesetben pedig hozzáírnak. Ha vala-

melyik fiu a tartozását letörlesztette az intézet utazó ügynöke felkeresi hozzátartozóit S ha otthon beleegyeznek, hazabocsátják; ha nincs senkije, vagy pedig otthon olyan a környezete, hogy a büneibe újra visszaesnek, az ügynök keres a számára más otthont. 1903 ban így bocsátottak el 60 fiut, „a kik csaknem kivétel nélkül jól viselték magukat“. Ha az így elbocsátottak bizonyos időn belül ismét rosszul viselkednek, az intézet visszaviheti őket, mert csak „becsületszóra“ bocsátották szabadon. Ezért legalább negyedévenként jelentést kell írniok és az ügynök is gyakran látogatja őket. Egy lépéssel tovább megy az elmírai (New-York) szintén az első ízben elítelt ifju bűnösök javítóintézete. Ide 16—30 éves ifju és többnyire „meghatározatlan időre“ elítélteket fogadnak be. Innét is bocsátanak ki egyeseket „becsületszóra“, de legtöbbször egy évi ott tartózkodás után, mely időnek minden percét hasznos foglalkozásban kell tölteniök. Akatonai és testgyakorlatok, az iskolai oktatás és kézművek tanítása folyton váltakoznak egymásután, még pedig lehetőleg mindegyiknek a lelki és test képességeihez alkalmazva. Mivel az amerikai törvény hozás a fegyházi ipartermékek elárusítását szabad munka védelme céljából eltiltotta, az ipari oktatás azért csak odáig terjed, hogy az egyes ágaknak csak az elemeit sajátítják el s kiszabadulásuk után becsületes munkával kereshetik meg kenyerüket, mint mondják az elbocsátottak 80 százaléka így is tesz. Fokozatosan fölfelé haladva a börtönök olyan osztályára találunk, melyek oly dolgokat nyújtanak a foglyoknak, a miket fogházakban legkevésbé sem várnánk: dusan terített asztal, érdekes előadások tartása az égető napi kérdésekről és ezeknek megvitatása; hírlapok szerkesztése, a miket a rabok irnak és nyomnak ki.

A mai büntető igazságszolgáltatás alapelvét már rég ismerték, egyik római fogház 1703-ból ezt a feliratot viseli: „Keveset használ a bűnös bilincsekbe verése, ha egyuttal a becsületességre is nem tanítják“ sőt Petri Olaf, a svéd reformátor még régebben hangzott: „Minden büntetésnek a javulást kell előmozdítani“. Ámde a gyakorlat sokáig nem felelt meg az elméletnek. A börtönök és fegyházak irtózatossá tanyái voltak, melyekben borzasztó volt a bűz, a szenny, silány a táplálék és e helyek egyszersmind a bűnök rettenetes iskolái is voltak. mert a midőn a halálbüntetést fogságra változtatták át, a rabok elkülönítésére és nevelésére egyáltalán nem is gondoltak. Együvé zárták az adósokat és bűnösöket, ártatlanokat és méltán elítélteket, ifjakat és öregeket, nőket és férfiakat. Egyeseket súlyos munkával terheltek,¹ máso-

¹ Egyik szörnyű módja volt ennek a gályarabság, az elítélteket miként már a rómaiak is szokták, a hadihajók evezőpadjaihoz láncolták. Kegyetlen szigorral bántak velök, úgy hogy a gályarabságot méltán nevezték „földi pokolnak“. Az ismeretes elbeszélés, hogy Paulai Vince egy gályarab mellé bilincselte magát, hogy ennek a lelkét megmentse, nem egyéb legendánál.

kat teljesen a henyélésre kárhoztattak. Valósággal úgy kellett felfedezni „az inség és nyomor e tanyáit“. Ismét az egyháztól mozdult ki a mozgalom, hogy a szörnyű állapotot javítsanak; a belmisszionáriusok kezdeményezésére kezdték meg a művelt államok a börtöniskolák létesítését és a foglyok valláserkölcsei nevelésben való részesítését. A börtönügy reformja egyébként az angol Howard János (szül. 1726., megh. 1790.) nevéhez fűződik. Egy alkalommal francia kalózok elfoglalták hajóját s így hadifogságba kerülve, saját tapasztalatából ismerte meg azt a bánásmódot, melyben a foglyokat általában részesítették. Kiszabadulva, hazájában „békebíróvá“ választották és a minőségében a rabok helyzetén javítani igyekezett. Javaslatára azt válaszolták: „másutt is csak így van“. Akkor elhatározta, hogy adatokat gyűjt és bejárta előbb Angliát, azután a kontinenst, a mit már egyszer ifju korában tapasztalatok szerzése, később pedig a kórházak tanulmányozása végett még egyszer beutazott. Odaadásával és szókimondó, megvesztegethetetlen jellemével közbecsülést vívott ki. A fejedelmek tisztelettel fogadták, sőt a pápa is kérte, hogy áldását fogadja el. A londoni Szent Pál-templomában föl van állítva a szobra, lábainál széttört bilincsekkel és e felirattal: „A fogházak reformátora“. Útazásaiban egyedül Hollandiában talált türhető állapotra, itt már a foglyokat elkülönítették, egy kis foglalkozást adtak nekik és némi lelki gondozásban részesítették őket. Itt szilárdult meg az a meggyőződése, hogy a foglyokat külön, magánzárkába kell elhelyezni. A további javítások ismét angol-amerikai dissenterkörből indultak ki. A pensylvanai quäkerek állították föl az első tulajdonképeni mkgánzárendszerü fogházat 1825 ben és quäker Fry Erzsébet (szül. 1760., megh. 1845.) tovább folytatta hírneves honfitársának, Howardnak munkáját. Ez a vagyonos nő, boldog feleség és tizenegy gyermek anyja, tudott időt szakítani, hogy a szerencsétlenek sorsát enyhítse. Attólfogva, hogy a londoni new-gatei női fogházat meglátogatta és az ottani rettenetes állapotokat megismerte, az Úr Jézus eme szavai ösztönözték a munkára: „Fogoly voltam és hozzám jöttetek“. Munkásságának eredménye a „Rabsegélyző egyesületek“, melyek részint a fogházak emberesebb berendezését, részint a szabadon bocsátott foglyok, sőt az elítéltek családjának támogatását tűzik ki célul.

(Folyt. köv.)

Isten igéje.

Mikor pedig látá a sokaságot, megesett a szive rajtok.

Máté 9, 36.

E szavakat Máté evangelista elbeszélése szerint Jézus Krisztus mondta az őt körülrajongó sokaságnak. Kétségtelenül szép és vonzó az evangeliumnak

minden sora, mely nekünk Jézusról beszél: de e szavak még csodálatosabb hatással vannak szívünkre és lelkünk ezek hallatára mintegy szent megihletődéssel telik meg. Mert e néhány szó felmutatja nekünk az emberiség üdvözítésére küldött Isten embert, az Úr Jézus Krisztust a maga szent hivatásában, hivatásának isteni méltóságában, Isten lényegének, a könyörülő szeretetnek, gyakorlásában.

E pár szó elvezet bennünket távol keletre a régi zsidóországba, a Galileai tenger partjára. És ott előttünk áll Jézus alázatosan, szeliden, isteni méltóságában. Arcán öröm, a mennyei Atyával való együttélésnek boldog öröme; szeméből szeretet, az emberekhez való nagy szeretetének melegítő fénye sngázik; szívében égi béke, a mennyei atyával való békességnek áldott valósága.

És ott körülötte pedig tolong a sokaság leverten emberi gyarlóságának, bűnössége érzetének kinzó tudatában. Hallani óhajtja a mestert, szoinjuhozza a mennyei orvost. Arcán bánat, Istentől való távollétének fájó érzete; szemében félelem, Isten haragjától való rettegés; szívében gyötrelme, büne tudatának kinzó nyugtalansága. De egész valóját áthatja egy égő vágy, egy szent sóhaj: sóvárgása a megszabadulásnak!

És a mint Jézus meglátta ezt a nyomorult, elgyötört sokaságot: „megesett a szive rajtok” és szólt: Atyámfiai, hát mit féltetek, miért e vergődés? Hiszen a mi Istenünk nem a haragnak, nem a bosszúállásnak Istene, a mi Istenünk nem egy könyörtelen bíró, hanem mennyei Atya, a ki egyen-egyen mindnyájunkra gondot visel, mert szeret bennünket. Engem, téged, mindnyájunkat! És ez a szerető Atya ítél ugyan, de nem könyörtelenül, hanem meg is bocsát. Megbocsát a megtérő bűnösnek és a töredelmest kegyelmébe fogadja, mint atya a tékozló fiát. A mi Istenünk nem távol a magas egekben, sűrű felhőktől eltakarva trónol, hanem itt él az ember világában és sziveinkben vesz lakást.

E szavakra — ugyan mondjátok csak K. T. — nem látjátok, hogy mint oszlik el a nyomorult sokaság fájdalma és szívüknek gyötrelme?! Oh, igen! A kétségbeesés erővé, a félelem szent lelkesedéssé változott, szívükbe béke, megnyugvás költözött és egész lényüket áthatotta a szent bizonyosság, egy boldogító érzélem: a váltságnak, a mennyei Atyával való lakozásnak áldott valósága!

És látjátok, K. T. ez a mennyei Atya a mi Istenünk is, az Ő kegyelmében mi is részesülünk. Hiszen az Ő fiát a mi váltságunkra, a mi üdvözítésünkre küldötte és a váltság útja: a Jézus Krisztus vallása nekünk hirdettetik. De hát feltudjuk-e fogni annak gazdag áldásait?!

Pedig mi is csak vergődő, nyomorult sokaság vagyunk. Némelyikünket anyagiak tartják fogva és

elég egy szük termés, hogy kétségeskedjünk, hogy aggódva kérdezzük: óh hát mit eszünk, mit iszunk, mivel ruházkodunk? — Mások és pedig mindnyájan lelki betegek vagyunk, fázunk és reszketünk a bűntudattól, óhajtjuk a megszabadulást és a kivezető utat még sem látjuk s lelki világunk fölé sűrű, sötét felhő nehezedik. Pedig az a hit, mely egykor meggyógyította a galileai sokaságot, az nekünk is gyógyítást tudna hozni. És az a Jézus nekünk is megjelenik. Megjelenik és — mint hajdan a galileaiaknak — nekünk is szól: „Ne legyetek szorgalmatosok ezt mondván: mit együnk, mit igyunk és mivel ruházkodjunk, mert jól tudja a ti mennyei Atyátok, hogy mindezek nélkül szükölködtök.” (Máté VI. 31—32) A lelki betegekhez pedig szól: „higyjetek és mindenk megadatik”; vagy, mint a kanaáni asszonynak: „Nagy a te hited, legyen a te kívánságod szerint!” — S lelked lecsendesedik, szivedbe égi béke költözik. Látod az üdvözítő Jézus Krisztus hozzád lenyuló karját, mely felemel; hallod vigasztaló szavát és érzed a megszabadulást a kétségektől, a bűn terhétől: tapasztalod a váltság áldott valóságát! Többé nem kétségeskedel, nem ingadozol. Most már méz bátran az uton, a melyen mint élő szövétnek világít feléd az üdvözítő Jézus Krisztus könyörülő szeretete. És most már ennek hatása alatt a te szivedből is szeretet árad ki mindenre és mindenkire. Látod e világban az istenit, istenit az emberben is. Szereted az Istent, szereted az emhert.

Tőkés Imre.

Egyháztársadalmi élet.

Egyházmegyei közgyűlés. A marosi ref. egyházmegye f. év szept. 23-án d. e. 10 órán kezdve Maros-Vásárhelyt a ref. leányiskola nagytermében közgyűlést tart, melynek tárgysorozata ez: 1. Rövid ima után elnök a gyűlést megnyitja. 2. Névsorolvasás, megalakulás. 3. Tárgysorozat megállapítása. 4. Esperesi jelentés az egyházmegye állapotáról. 5. Új tanítók eskütétele az egyházalkotmányra, papok és tanítók beiktatása. 6. Főjegyzői, tanügyi előadói, számvevői, pénztárosi jelentések. 7. Véleményes javaslat a tanárválasztás szabályozása tárgyában 2458—1907. számú igazg. tanácsi körlevél alapján. Előadó: Kovács László tanügyi előadó. 8. Véleményes javaslat a tanügyi bizottság újjászervezése tárgyában (2356—1907. ig. t. körlevél.) Előadó: Kovács László tanügyi előadó. 9. Segély kérvények tárgyalása az orsz. közalaphoz. 10. A hevesnagykunsági egyházmegye átiratának tárgyalása a lelkészi nyugdíjintézet ügyében. 11. Esetleg előforduló, bejelentett vagy sürgős indítványok tárgyalása. 12. Jegyzőkönyv hitelesítésére 3 tagu bizottság kiküldése.

Gróf Mikó Imre szülőháza.

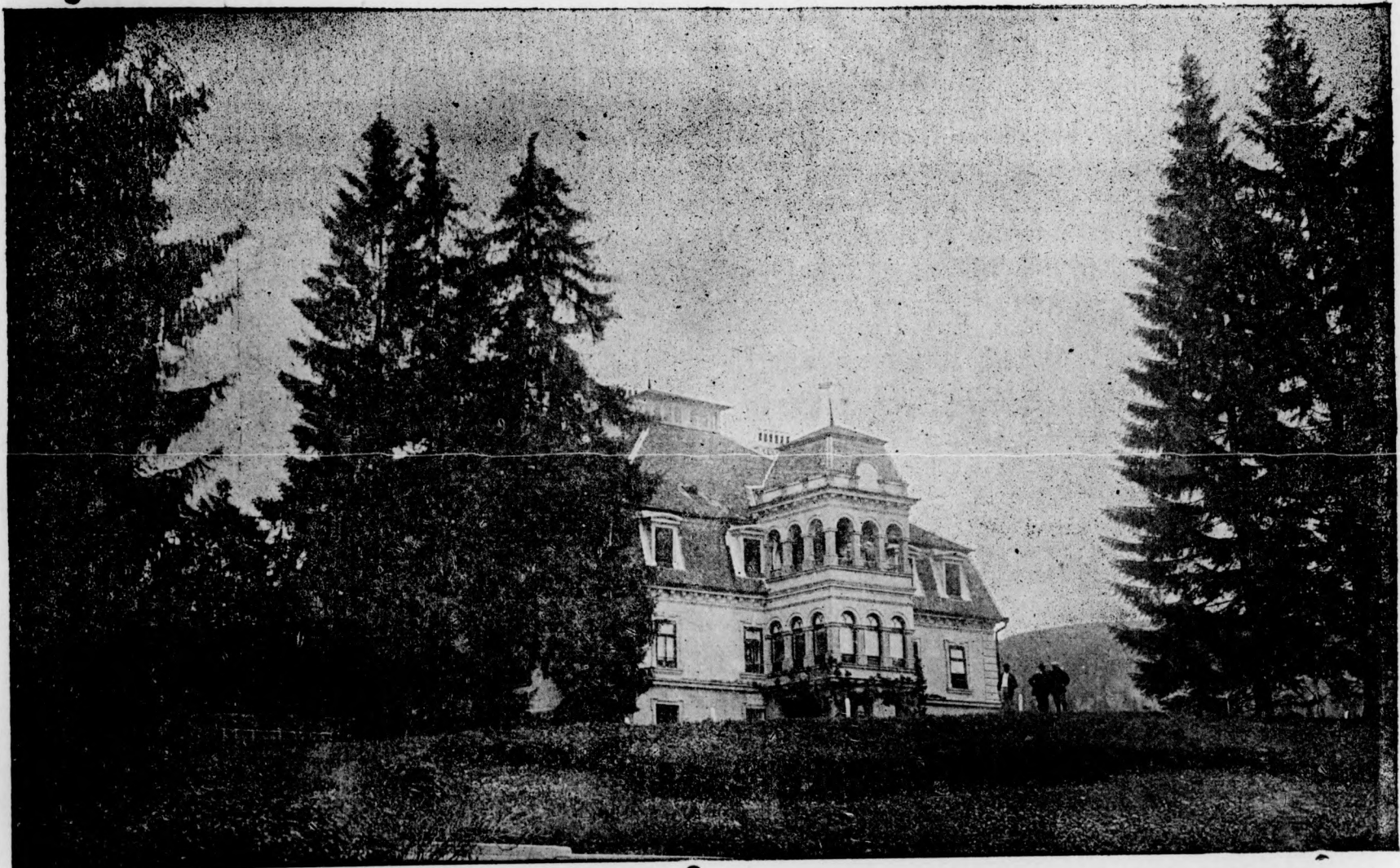
Őrizzétek a nagyok emlékezetét! . . .

Míg a mai kor egyik jellemvonása, hogy könnyen, szinte könnyelműen síklik el a nagy dolgok és nagy emberek cselekedetei felett, nekünk, igaz kálvinistáknak, már erkölcsi alapelvünk mértékéhez képest, szent kötelességünk komolyabban fogni fel az életet, annak tanításait. A nagy dolgok és eseményekből el kell vonunk azok tanulságait s alkalmaznunk magunkra s a nagy emberek emlékezetét szívünkbe kell véssük, hogy az azok iránt való kegyelet és hála folyton éliesen, serkentsen minket is arra, hogy azoknak áldott nyomdokaikba léphessünk.

míg a tőke 100 ezer frtra nő. A midőn a tőke 100 ezer frtot tesz, akkor annak 5%-a kifizetendő a kollegiumnak, $\frac{1}{2}\%$ -a pedig tovább tőkésítendő mindaddig, amíg ismét 100 ezer frt lesz s erre nézve szintoly eljárás követendő, mint az 1-ső 100 ezer frtra nézve.

A végrendelet megtiltja az alapítvány kikölcsönzésését. Ha a sepsiszentgyörgyi kollegium megszűnik, az esetben Sepsiszentgyörgyön székely árvaház létesítendő az alapítványból, de ennek is az igazgatótanács vagy jogutódja lenne felügyelője.

Kolozsvárt 1876 július 30 án kelt adománylevelével a marosvásárhelyi ev. ref. egyházközségről elhelyezett 6000 frt. tőkét 1881 május 4 től kezdve az egyházkerületi házipénztárnak ajándékozta oly feltétellel, hogy :

A nagyok közül való, egyik igen nagy emberünk, a kinek szülőháza képét itt közöljük. Gróf Mikó Imre ez, aki úgy is mint előkelelő származású férfiú, úgy is mint állampolitikus, úgy is mint tudós öröme s még haló poraiban is büszkesége az erdélyi ref. anyaszentegyháznak.

E sorokban végrendeletét és alapító leveleit ismertetjük, a melyek ékes tanuságtételek arról, hogy mennyire szerette a nemes Gróf egyházát.

Kolozsvárt, 1876 március 19-én kelt végrendeletében letett 60000 frt o. é. n. ért. 5 és $\frac{1}{2}\%$ os Magy. Földhitelintézeti záloglevelet, oly kikötéssel, hogy annak felerésze, tehát 30000 frtnak 5%-a a sepsiszentgyörgyi kollegiumnak fizetessék, a többi kamatok tőkésítendők,

1 Az irt tőke jóhitelű biztosított papirokban helyezendő el és magánosoknak ki nem kölcsönözhető.

2. A kamatoknak csak fele adható ki szegény egyházak, iskolák, vagy papi állomások segélyezésére, a másik fele addig tőkésítendő, míg abból egyezer frt lesz, mikor ez a tőkéhez csatoltatik s az így létesült tőke $\frac{1}{2}$ kamata adatik ki, míg a másik $\frac{1}{2}$ része ismét tőkésítetik s így tovább minden ujabb ezer forintra nézve.

Kolozsvárt, 1876 augusztus 21 én kelt alapítólevelével letett 2000 frt p. p. n. é. erdélyi urbéri kötvényt, melynek kamatai a marosújvári pap részére adandók ki.

Zilai Sámuel naplója 1794-ből.

Kiadja: Szász Béla.
(Folyt. köv.)

14-dikre virradólag katonáknak valókat fogdostak. 13-án volt a marcális szék, ahol felolvastatott a királyi dekrétum, melybe a mostani frantziával való hadakozásra pénzt és lovakat kért Ő Felsége a nemeségtől. A lett a conklusum, hogy diéta nélkül nem adnak semmit. A fogdosás alkalmával halál is történt. Egy bírót, talán Besenyőbe megöltek az elfogattandók; másnap másutt a szemöldökét levágták. Kérünk ezuttal 1800 lírát.

29. Beszélé magáról tisz. Benkő³⁾ uram, hogy mindenféle ételt szeret, csak a kocsonyát nem; ezt is kostolt háromszor, egyszer szükségből, másodikzor becsületből, harmadikszor maga vetésiből, irtózik a kocsonyától azért, hogy reszket.

Február.

15. Estvéli könyörgés után deprécála Krizbai Dezső nevű deák, rektorok praeceptora, azért, hogy a primáriusokat lemarháza, és hogy eskettetvén a maga nemzetiségére, az utrumokat az egész deákság ellen formálta. De a relatoriát által nem adá. Egy barátja elégette, akit megeskettettünk az elégetésről.

16. Lányszemezés közben csak elesvén a koligyomban a t. Borosnyai Jánosné asszonyom legkisebb fia, János, kevés idő múlva meghala. Temettetett 18-a. harangszóval prédikáció nélkül. Volt mintegy 8 esztendő. Azt mondták róla a doktorok, hogy a geleszta fojtotta meg, melylyel ezelőtt esztendővel is bajlódott.

23. Marosi Mihály elhagyván a görög klasszisbeli praeceptorságot, elméne udvarba méltóságos liber báró Kemény Sámuel urhoz a kisasszonyt tanítani.

25. Borsót és salátát vetettünk a professzori kertbe.

25., 26., 27. Senior Albert Márton számot adott igen dicséretesen viselt szeniorságáról. Következett helyébe Bati József.

27. Buza fizetésembe percipiáltam 70 véka buzát, mely esett a múlt 1793. eszt. négy utolsó és 1794-i esztendőnek 3 első hónapjaira.

Március.

3. Olvastatott fel a sedriában a méltóságos fő-consistorium levele, melyben parancsoltatott, hogy Sándor Mihály, (kit azért, hogy causáját előbbre akarta vinni, a koligyomból kiköltöztették volt), deákságába visszaálltassék.

6. délután felolvastatott a sedriában a contrascriba feleletje, a mélt. fő-consistoriumból adattatott parancsolatra és a primáriusok munkája a Sándor Mihály reflexióira, melyekkel a konsistorium előtt a sedria delibérátumát meghamisítani kívánta.

7. Reggeli öt órakor meghalt Kolozsvárott gróf Toldalagi Ferenczné asszony öngysága. 6. Ápril. temettetett Kolozsvárott egy prédikációval.

³⁾ Valószínűleg Benkő Mihályról, theologiai nyug. tanárról szól.

10. Szilágyi Mihályt elvitték Somkerékre papnak, az atyja is odavaló pap volt.

16. A Gálfalvi Pál⁴⁾ temetésére voltam Hartzóra. Prédikáltott t. B. S.⁵⁾ uram Text. Emlékezzél meg a te Teremtődről a te ifjuságodnak idején.

18. Inaugurálta professzornak t. Dósa Gergely⁶⁾ urat t. vicekurátor Szilágyi József ur. Az új juris professzor órált magyarul (ez ujság eddigelé közöttünk, hogy a professzor magyar orációval köszöntsön bé.) Arról, hogy az emberiség törvénye (Jus naturae) meg nem állhat a polgári törvény nélkül. A deákok részéről bevégezte a pompát a contrascriba, amely legszébb volt az akkor elmondott orációk között. A professzorok részéről felelt a rektor professor h. Ts.⁷⁾ uram.

28. Volt legelső egybegyűlése a méltóságos gróf Teleki Mihály⁸⁾ ur öngysága szállásán az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaságnak, melybe öt német forint letétele mellett akárkit, asszonyt is bévésznek.

Ekkor felolvastatott egy néhány ülésnek protokuluma, mert még karácson tájban megindult ez a társaság és egynehány ülést tartott s annak protokuluma olvastatott fel hosszasan.

Április.

8. Temettetett itt Simon Lászlóné, első férjéről Ujvári Tamásné.

8. Kovásznai Mihály helyébe tétették Garda József oly szegény fráter, aki a jurándi formulát nem tudá a könyvéből elolvasni, úgy, hogy a Rectornak a kathedrából kellett nézni és igazgatni, hogy a szót értelemmel olvassa. Ez azért megépití a disciplinát! Kovásznai csak két hónapig volt contrascriba s kilenc forintot gyűjtött bé az alatt, mások előtte esztendeig se 15 forintot.

Ezelőtt három héttel meghasadván a koligyombeli legnagyobb csengettyü, (melyről úgy hallottam, hogy Fehérvárról hozták volt fel) 11. levevék, hogy elvigyék Rettegre önteni. Ez az irásvala rajta: *Gloria Deo in excelsis 1671*. Mely szerint szolgált 123 esztendőt. Volt 22 fontos.

11. A nagyobbik Datio urfi kivevé a kommandatoriát s elmene katonának a székelyek közé.

24-dik. Káli Hegedüs Józseftől két öl gömbölyég gyertyánját alkudtunk, 12 magyar forinton, az árát előre meg is adtuk. Két hét alatt tartozik bé is szállítani. Királybíró ereje által vettük fel a pénzt rajta, azután későre.

27. Temettetett csizmadia Bárdosi György, a kinek egy régi folyó seb lévén a lábán, azt bégyó-

⁴⁾ A harcói Gálfalviakról Orbán B. ir a „Székelyföld Leirása” IV. 211.

⁵⁾ Borosnyai Lukács Simon m.-vásárhelyi pap volt ez időben

⁶⁾ Első jogtanára a kollegiumnak, 1794—1826-ig.

⁷⁾ Csernátoni Vajda Sámuel.

⁸⁾ Marosszék főkirálybírója és egyházi főgondnok.

gyittatta s azután nemsokára meghalt. Maradott hta leánya. Becsületes, csendes, szorgalmatos gazda volt. Nyugodjék csendesen.

Május.

1. A Sz. I. papné itt nálunk eret nyitattott a lábán.

4. A Zebaoth neve az Istennek, az Ó-Testamentumban 3000-szer fordul elé.

6. Kezdette legelső leckéjét a juris professzor⁹⁾ a m. vásárhelyi kolégyomban. Kezdett enciklopédiát reggeli 6 órakor és estéli öt órakor. De az utolsót két-három nap mulva általvivé négy órára.

11. Temettetett itt báró Bánfi Jánosné, Toldalagi Mária. Castrum doloris-t Kolozsvárról hoztak, 12 aranyért adták ki és annyiért rakták fel.

14. Temettetett senator Virág János urnak 8 esztendőös Mózes nevü fiacskája. Akiről a beszéd így foly, hogy midőn a kolégyomban egy gerendán hanyattán feküdt volna, a Megyesfalvi István fia ráült és a kezével vetvén az oldalát, annak két csontját eltörte. Mely orvosolhatatlan lévén, meghalt miatta. Ugyanazon nap délelőtt inquiráltunk ezen dologban. 24. praesentis a kolégyomból kirekesztettük s a tanácsnak általadtuk a species factit.

15. Barta Sámuel elvitték Frátára papnak.

Küldöttem az Erdélyi Magyar nyelvmivelő Társaság bibliothecájának három darab könyvet, u. m. Plautus, exeditione Lombrini, in 4°, Herodionus graeca-latina ex inditione Scheidii, A. Kovásznai Iarmina Exequalici oratio funebris.

Vége következik.

Kegyesség útja.

Az evangelium átalakító ereje.

Történet a pogány világból.

Mikor egy tengeri hajó kapitányát bemutatták a Sandvich szigetek királyának, az beszélgetés közben azzal kérkedett, hogy ő teljesen hitetlen. És gunyolódásait ekképen fejezte be: Bizony azok a misszionáriusok mind képmutatók és az a keresztyén vallás, oh be haszontalan és értéktelen valami! A király erre azt kérde a hajó kapitányától: Az ön árnyéka most reám esik, ugyebár látja? „Igenis látom de van-e ennek valami jelentősége vagy akar-e felséged ezzel valamit mondani? „Azt akarom mondani“ volt a király válasza „hogy ha mi most még pogányok lennénk, akkor kapitány úr máris kettéhasított koponyával terülne el előttem a földön, mert mielőtt keresztyénekké lettünk volna, a halál fia volt mindenki, aki merészelt engem árnyékával megérinteni.“ A kapitány e szavak után hallgatagon visszavonult.

⁹⁾ Dósa Gergely.

Adni nagyobb öröm, mint kapni.

1.

Erzsébet francia hercegnőnek egy napon gyönyörű kandallódíszit ajánlottak megvételre 400 koronáért. Teljesen tetszése szerint fizethet, mondá a kereskedő. De ő visszautasította a következő indokolással: „Ezzel az összeggel két kis háztartás havi szükségét elégítem ki. Nem veszem meg!“

2.

Lavaterhez, a zürichi kegyes emberbaráthoz egyszer egy szegény özvegy asszony beállított, a ki nem volt képes házbérét fizetni s még hat tallérra volt szüksége. Ha ma nem juthat pénzhez, holnap nincs hová fejét lehajtani. Lavater zsebébe nyul, nincs több két tallérnál. „Ez úgy sem elég, ha hatra van szükséged“. Az özvegy látva, hogy itt nem sok jót várhat, indulni készül. Ebben a percben belép Lavater felesége. „Ez egy derék asszony“ sugja férje fülébe „és épen most volt beteg. Segíts rajta ha tudsz“. Lavater előadja az esetet — a nőnek hat tallérra van szüksége s nála nincs több kettőnél. Aztán tréfásan azt kérde feleségétől, kész volna-e gyűrűjét feláldozni, hogy segítsen a kérelmezőn? „A legnagyobb örömmel“ — szól Lavaterné — lehuzva ujjáról a gyűrűt. „Komolyan?“ „Egészen komolyan“. Lavater karjai közé szoritja feleségét s könnyes szemekkel szól: „Te jobb vagy nálamnál, tartsd meg a gyűrűdet.“ S kiveszi a hat tallért asztalfiókjából, az özvegynek adja, aki boldogan távozik. Hallgass rám — szól még Lavaterné „Mindaddig, míg egyetlen darab ékszerrel rendelkezem, sohase mond egy szegénynek se, hogy nem segíthetsz rajta.“

3.

Az angolországi börtönügynek buzgó reformátoráról Frey Erzsébetről olvasom e kis történetet. London egyik utcáján, egyik napon egy jól öltözött, de arcáról ítélve, rendkívül szerencsétlennek látszó nővel találkozott. A helyett, hogy elhaladott volna mellette, megszólítja: „Kegyed bizonyára nagy bajban van. Mondja meg nekem, mire van szüksége, talán segíthetek.“ Semmi felelet. Erzsébet nem veszi el bátorságát. Elvezeti az ismeretlent testvéreinek nem messzi eső házához s kérdezi, biztatja míg a zárkózott szív megnyílik. Nem annyira pénzre, mint inkább egy kis szeretetre volt szüksége a szerencsétlen asszonynak. Mert elhagyatva érezvén magát mindenkitől, éppen a Themse felé indult, hogy beleugorjék. Élete, lelke meg volt mentve.

Úgy van. Nyílt ész, nyílt erszény kell a jótékonyág gyakorlásához, de földolog, hogy a szív telve legyen szeretettel.

H i r e k.

Olvasd a bibliát!

Luk. ev. 9, 10—18.

Az Úr Jézus kiküldé tanítványait, ada nekik erőt és hatalmat magasztos kötelességeik teljesítésére és elküldé őket hirdetni Isten országát és a betegek meggyógyítását. És ekkor maga mellé vevén őket elindult Bethsaida-felé s ott megtelepedett a városnak pusztá helyén. Itt, nagy sokaság gyült köréje, a mely midőn a nap hanyatlani kezdett megéhezék, de az Úr adott nekik enniök és megelégité őket öt kenyérrel és két hallal úgy, hogy a mi megmaradt tőlük 11 kosárral tett ki.

Aranymondás.

Boldogok, kik élhezik és szomjuhozzák az igazságot, mert ők megelégitetnek. (Máté 5, 6.)

Oktató jegyzetek:

I. Jézus követése. Az Úr Jézus minden embert elhívott, hogy az ő tanítványa legyen. Ezért arra kell törekedjünk, hogy életünk összes megnyilatkozásaiban méltók legyünk hozzá. Úgy érezzük, hogy szüntelen előtte állunk, vele vagyunk. Szenteljük magunkat egészen nékie.

II. Ő megelégit. Mindnyájunkat körülvesznek az élet terhei. Ezt a nyomoruság, baj, romlás, a másikat a bűnök s egyéb gonoszok. Éhezünk és szomjuhozzunk a szabadtás után. Menj az Úr Jézushoz. Vedd kezébe az ő evangéliumát, Megelégit ő ma is ép úgy mint egykor a maga ötezer emberét.

— **Köszönetnyilvánítás.** A vallásos buzgóságáról s ezen alapuló jótékonyágáról, áldozatkészségéről széles körben ismert úrnő: Wersényi Róza, selmebányai óvónő, az istenháza iránti buzgó szerelmének újabb kiváló jelét adta, a midőn elhunyt felejtethetlen szerettei kedves emlékének áldozva, karácsonfalvi fiókegyházközségünk részére három darab értékes — china ezüst — urasztali szent edényt: két tányért és egy poharat ajándékozott. A jó tett önmagában birja jutalmát. Fogadja a nemes szívű úrnő e helyen is egyházközségünk hálás köszönetét.

Kelt Buzásbocsárdon, 1907. szeptember hó 7-én.

Kovács Károly,
ev. ref. lelkész.

— **Egy kivándorló levele.** Egyre kedvezőtlenebb híreket kapunk honfitársaink felől, akik Amerikába vándoroltak ki. Most egy budapesti vállalkozó kapott levelet, amelyben elkeseredetten panaszkodik egy munkása az amerikai viszonyok miatt. A levélben többek között ezeket írja: „Sorsom nem a legjobb itt Amerikában — írja a munkás — mert nem tudok angolul. Már nagyon megbántam a tettemet és ha volna pénzem, már régen otthon volnék. Nem gondolom, hogy még sokáig itt leszek, mert most már próbáltam eleget. Ha csak még egyszer visszamehetek Magyarországra, nem kívánkozok már többé vándorolni külső országba vagy más világrészbe, már látom, jobbat nem lehet találni, csak rosszabbat, de ezt nem hiszik el odahaza. Ha itt megkeresem az utiköltséget — hej, de soká lesz! — rögtön megyek vissza a hazámba”.

— **Egy tanítónő borzalmas halála.** A Spalatótól délre fekvő Lesina szigetéről jelentik, hogy San Giorgio közelében megjelent egy cápa, a mely borzalmas szerencsétlenséget okozott. San Giorgio tanítónője ugyanis délután vígan fürdött a tengerben és a kelletnél talán messzebb uszott ki, mikor váratlanul egy hatalmas cápát látott maga felé közelegni. A rendkívüli gyorsasággal uszó ragadozó elől a megrémült hölgy gyors uszással akart menekülni. A parton állók lélegzetfajtván lesték a rettenetes verseny kimenetelét, segíteni azonban nem tudtak a szerencsétlen fiatal leányon, mert az irtózatatos állat éppen akkor kapta el

a tanítónő egyik lábát a mikor már-már mentve hitte magát. Ezután a cápa, melynek megjelenése óriási rémületet keltett, zsákmányával együtt eltűnt a tenger mélységében.

— **A magyar vasutak értéke.** Hivatalos kimutató szerint az 1906. év elejéig 3600 millió koronát fektettek be a magyarországi vasutakba. Ezen összegből a magyar államvasutakra 2364.1 millió esik, a magán kézen levő fővasutakra 500 82 millió, a vicinális vasutakra 776 millió. A vasutak bevétele 330.73 millió korona, a kiadások összege 183 72 millió korona volt, úgy, hogy az üzleti fölösleg 147 millió korona. Ez a befektetett tőke négy százalékos bruttó jövedelmének felel meg.

— **A szorgalmas fiú.** Olvasgatod-e fiam a szentírást, kérdezte a lelkész egy ifjútól, kit már előzőleg is figyelmeztetett.

— Igen is tiszteletes uram, már jól előre haladtam.

— Mikor teremtette Isten a világot? kérdezte mosolyogva a lelkész.

— Még odáig nem jutottam . . . válaszolá a legény.

Igy sült ki a turpisság.

Ország-világ.

— **A kiegyezés.** Ennek a hétnek közepén a magyar miniszterek ismét Bécsbe utaznak a kiegyezési tárgyalások folytatására. Az a körülmény, hogy a tárgyalások a tavasszal nem szakadtak meg, arra mutat, hogy mindkét részről megvan a remény, hogy a meg egyezés sikerülni fog. De ez a remény csak abban az esetben fog valóra válni, ha az osztrák kormány részéről megvan a becsületes szándék, hogy a meg egyezés módját keresse és nem támaszt egyre újabb nehézségeket. Különösen nem sikerülhet a megegyezés, ha az osztrák kormány le nem mond arról a törekvéséről, hogy a kvóta és bank kérdését összekapcsolja a kiegyezési tárgyalásokkal. Mert a kvótakérdés és a bankkérdés teljesen független a kiegyezés kérdésétől. A kiegyezés a két állam gazdasági viszonyát szabályozza, míg a kvóta a két államnak a közös kiadásokhoz való hozzájárulását szabályozza. A kvóta arányt a két állam gazdasági erejéhez mérten kell megállapítani, míg a kiegyezést lehetőleg úgy kell megcsinálni, hogy mindkét állam gazdasági fejlődését előmozdítsa. A bankkérdés meg épenséggel semmi összefüggésben nincsen a kiegyezéssel. A magyar kormány épen ezért arra az álláspontra helyezkedik, hogy a kiegyezési tárgyalásokat a kvóta és bankkérdéssel összekapcsolni nem lehet, annál inkább, mert a kvótát nem is a két kormány, hanem a kvótabizottságok egyezkedése alapján kell megállapítani.

— **A Szerb vámháboru vége felé.** Szerbiában már nagyon megelégiték a Magyarország-Ausztriával való vámháborut és minden tényező sürgeti a vámszerződés megkötését. Hiába kísérelte meg a szerb kormány, hogy kivitele számára új utakat és módokat keressen, terve meghiúsult, mert szerbiát helyzete és fekvése arra utalja, hogy a szomszédos Magyarországon és azután Ausztrián át vigye termékeit. Épen ezért a szerb kormány most már egész komolyan arra törekszik, hogy Magyarország Ausztriával a kereskedelmi szerződést megkösse és valószínűleg kész lesz azokat az engedményeket megadni, amelyek a szerződés megkötésének föltételei.

Szeredai bácsi hagyatéka.

Meghalt az öreg Szeredai bácsi s megsiratta az egész falu. Öregje fiatalja, apraja-nagyja kikisérte a temetőbe, megadta neki a végtisztességet ép úgy, mintha legalább is a falu birája lett volna. Pedig Szeredai bácsi még csak egy láncc földdel, vagy egy nyomorult viskóval sem bírt. Ott lakot már vagy husz éve Borsos Nagy uraméknál s ette a kegyelen kenyeret. Csak hogy az a kenyér, amit Borsos Nagy asszony szelt neki, nem volt keserű, mert Szeredai báccival sohasem éreztették, hogy náluk ingyenélő, sőt olyan csodálatos tisztelettel bántak az öreggel, mintha csak tulajdon édes apjuk lett volna. Pedig rokonság sem kötötte össze őket. Messze idegenből került ide az öreg, Isten tudja hogyan. Ott volt, ott is maradt, halála napjáig. Szerette őt az egész falu. A Borsos Nagy gyerekek ott cseperedtek fel az ő gondos szeme alatt. Járnai is tanította őket. Téli estén mesélt nekik, míg csak le nem ragadtak a szempillák s a fűrgé tagokat ki nem nyújtóztatta az álom. Nagy asszonyomnak a jobb keze volt; nincs az a leány, aki olyan türelemmel szemelné a babot, magvazná a meggyet, piszkét, mint Szeredai bácsi. Az aprómarhának, sertésnek, tehénnek gondozója volt ő, a ház őrzője minden napon. A korcsma küszöbét soha át nem lépte s a falu örömeiben részt nem vett soha. de ahol baj volt, betegség, gond vagy haláleset, Szeredai bácsi ott volt mindenütt, hogy segítsen, tettel és jó tanácsal. Hogy honnan szakadt oda, senki sem tudta, mégis ő volt a falu tudós embere. Még rektor uram sem tudott olyan szép gömbölyű betűket vetni a papírra mint az öreg, aki mindég kész volt levelet írni, ha rosszat álmodott a komámasszony, vagy a szomszédasszony az édes fiáról, aki katonáéknál nyögi a három esztendő. A leányszivek titoknoka volt és soha el nem árulta őket, de ha kellett, őrt állt a sövény mellett. Hej, de sok szerelmes szót írt a galambos, rózsás, cifra papírra kacskaringós betűkkel, sőt még segített is a kigondolásban ha megakadt Kati vagy Juli az ékes beszédben.

Csak egy dolog volt, ami kizavarta Szeredai bácsi békés egykedvűségéppől: a kátya. Irtózott tőle, mint az ördög a tömjénfűstől. Ha a gazdák körül ülték a korcsma vagy a gazdakör asztalát s kivirították a „plattot”, Szeredai bácsi kirugta maga alól a széket s dühösen kifordult az ajtón. Mézzel sem lehetett becsalogatni a belső szobába az istállóból vagy a pitvarból, míg szerinte „odabent az ördöggel cimbaráltak”.

És most meghalt Szeredai bácsi nagy bánatára az egész falunak. A Borsos Nagy unokák nagyapónak hívták, meg is siratták keservesen.

Szegény volt az öreg, koldus szegény, nem is várt örökséget utána senki! Mégis mikor a temetést követő napon rendbeszedték a kis zugot a ház tulsó végén, amelyben hosszú esztendőig Szeredai bácsi lakott, a ládafiában egy vastag írásra akadtak. A felső oldalán ezek a szavak: „Halálom után a gazdakörben olvassák föl az egész falu előtt. Ez utolsó kérésem”.

Haldoklónak akarata szent. Másnap Borsos Nagy uram a Szeredai bácsi hagyatékát elvitte a tiszteletes urhoz s megkérte a halott akarata szent olvassa föl a gazdakörben, ő majd összegyűjti a gazdákat.

Harmadnapon zsufolásig megtelt a terem a falu népével. Ugy tetszett, mintha Szeredai bácsi szólna még egyszer hozzájuk a más világról s üzenetét hallani akarta mindenki. S ha ott voltak a gazdák, de hogy is maradtak volna el az asszonyok, leányok.

A tiszteletes ur felbontotta a nagy írást és olvasott. Ez volt a tartalma:

„Falusi gazdák, édes testvéreim! A Ur Isten áldjon meg benneteket minden jóért, amiben részesítettetek. Halálom után vallani akarok, elmondani nektek az igazat, amit életemben eltitkoltam, mert féltem, hogy megvetéssel elfordultok tőlem, kilöktök magatok közül engem, akinek rajtatokon kívül senkim sem volt a világon. Méltatlan voltam jóságokra, mert hazudtam életem utolsó percéig. Sőt hazugságra kényszerítettem Borsos Pál gazdáékat is, akik tudták titkomat. Elmondom életem történetét, ítéletek fölöttem, de tanuljatok az én szomorú példámon.

Akit ti Szeredai bácsinak hívtatok annak az igazi neve nagypatolai Patolay Endre volt. Duszgazdag, nemes család egyelen gyermeke voltam, elkényszerítetted mint egy kis király. Pici korom óta megszoktam azt, hogy az én akaratom szerint tegyen mindenki. Azt hittem, a napot, a holdat is én kormányozhatom. Legény koromban huszár lettem, nyalka, délceg, aki meghódított játékból, térfából minden leányszívet, de komolyan nem gondolt egyikkel sem. És mégis ha léha voltam is, rossz nem voltam soha. Ha szegény került utamba, marékkaal szórtam eléje a pénzt, ellágyultam sorsán, de ha elfordultam, nem törődtem többet vele. Egy bűnöm volt: a kártyaszennvedély s ez lett életem átka. Eleinte szerencsével játszottam mindég, nyertem, nyertem szünet nélkül óriási összegeket. Szinte resteltem besöpörni. Sok pénzem volt, tehát sokat költöttem és mert pazarul éltem, nagy volt a becsületem a világban. Ünnepeket, dédelgettek s én mindjobban elbizakodtam.

Egyszer csak fordult a kerék. Veszteség érte a veszteséget s az apai birtokon nőtt az adósság. Százszor feltettem magamban: leteszek a játékról, hazamegyek Szeredába, levetem a tiszt ruhát, megnősülök és békében gazdálkodok majd otthon — mihelyt visszanyerem a pénzemet.

Ez volt a vesztem. Futottam a pénzem után s minél jobban iparkodtam, annál jobban került a szerencse. Egy pár hónap alatt odaveszett az apai birtok, dobra került s a Patolayak fészkebe idegen madár költözött.

Ugy jártam, mint oly sokan előttem. Nyakig usztam az adósságban. A hajnali jó barátok elkerültek s végtére értésemre adta ezredesem, hogy csunya adósságaim miatt méltatlan vagyok a császár kabátjára.

Levettem. A nyalka huszártisztból naplopó, éhenkórász lett. Elvesztettem a talajt lábam alól, nem tudtam különbséget tenni jó és rossz között. Egy szép napon a váltóra egyik volt barátom nevét irtam alá. Szöknöm kellett az országból, nehogy a váltóhamisítás börtönébe juttasson.

A nyomor hosszú évei következtek. Párisban szerencsét próbáltam de hiába fogtam akármibe, balul ütött ki minden. Végre szatócs szolgálatába pattogott kukoricát, magyar paprikát árultam az utcasarkon...

Megöregedtem, megtört az élet. — Talán elfelejtették már Magyarországon Patolay Endrét — így reménykedtem s a honvágy nem engedett pihenni. Látni akartam még egyszer a magyar hazát, mielőtt bevégezném nyomorult életemet, amelyet büntetésül rendelt az Isten.

Kudulva, gyalog tettem meg a hosszú utat Farnция-országból haza. Mikor az első magyar szó ütötte meg a fülemet, azt hittem, megöl a boldogság s a szégyen. Patolay Ender mint koldus lépte át a haza határát.

Borsos Nagy urammal a a csodás véletlen hozott össze. A csegödi vásárról hajtott haza. Látva, hogy egy uton tartunk s hogy alig birom a lábamat, felvett a szekérre. Elmondta, hogy lovat vett. Jófajta félvér, az anyja még a híres Patolay-istállóból való volt. Összereztem a névre. Borsos Nagy uram pedig csak beszélt tovább. Szeredáról nősült. A Jutka ott nőtt fel Patolayportán, kertész volt az apja. Sokat beszélt most is a Patolay urról, akit az Isten nyugtasson, de sokat megkergette hajdanában, mikor iskolásleány korában úgy megbámulta a szép huszártisztet. Még most is őrzi az aranykeresztet, amelyet tőle kapott valaha.

Igy beszélve hazaértünk. Én tovább akatam menni, de beesteledvén, Nagy uram szállással kínált meg éjszakára. Éhen, agyontörörve, hálásan fogadtam ajánlatát s ott maradtam. Hogy történt az Isten tndja. Borsos Nagy uramék Juliskája, a Jutka élő képmása volt az oka annak, hogy elárultam magamat s Nagy asszonyomnak meggyóntam mindent. Hittétek-e valaha, hogy asszony titkot így meg tudjon őrzeni? De nem mindenki Jutka asszony ám!

A vége az volt, hogy többet nem eresztettek el. A nyomorból, az utca porából magukhoz emelték a bűnöst a jó emberek s a zaklatott szívnek visszaadták rég elvesztett nyugalmát. Itt tanultam meg, hogy a legtisztább szív ott lakozik az egyszerű falusi ember kebelében s hogy az igazi nemes oklevelet nem a király, de a királyok királya, az Ur Isten osztogatja azoknak, akik érdemesek reá. Megtanultam becsülni a munkát s annak örömet. A kitagadott Patolay Endre, akitől megvetéssel fordult volna el még az is, aki valaha az ő kegyéből élt, új életet talált e kicsiny faluban...

Mégértitek most, ugy-e barátaim, miért undorodom a kártyától s a gyermekeknek is miért mondtam szüntelen, hogy a kártya s a szerencsejáték a pokol kapuja.

Megóvni szeretnék, jó emberek, a keserves tapasztalatoktól, az olyan sorstól, mint volt az enyém! Tanuljatok az én példámból. Nyereséget, boldogulást nem a szerencse forgó kerekére ad, hanem a becsületes munka, a jó törekvés, a takarékos gondosság. A gazdakörbe ne a kártya járja: nemesebb szorakozást találtok jó olvasmányban, szivüditő dalban, tartalmas eszmecserében. A játék mámora beszenyezi a lelket s hályogot von a szemre, az erkölcs cserben hagy s bűnbe esünk. Kerüljétek azért a játékot, atyámfiai, hallgassatok reám, akik a másvilágról szólok hozzátok. Legyen veletek az Isten áldása.

Szeredai bácsi minden szava a szivekben nyilalt. Minden szemben felcsillant a részvét könnye s a gazdák titkon megfogadták, hogy a tanácsot követni fogják kegyelettel megőrzik Szeredai bácsi hagyatékát.

Azóta a „csendes“ nem járja sem a gazda házában, sem a gazdakörben s a láda fiában nő a megtakarított tőke. Így hálálta meg Szeredai bácsi a Borsos Nagy uramék jótéteményét.

K. K. J.

Dr. A Schmidt G. főtörzsorvos és physikus által feltalált híres

FÜL-OLAJ

megszüntet gyorsan és alaposan időközi **süketiséget, fülfolyást, zúgást és nehézhallást** még idült esetekben is. Ára üvegenként használati utasítással 2 frt. Kapható **Debreczenben, Kossuth-utca 8. szám** az „Arany Egyszarvu“-hoz című gyógyszer-tárban.

Agrár takarékpénztár r. t. Maros-Vásárhelyt.

Teljesen befizetett alaptőke egy és fél millió korona.

Flókéntézetek és kirendeltségek:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nváradszereda. Parajd, Sz.-Udvarhely, Sepsiszentgyörgy és Székely-Keresztur.

Jelzálogkölesőneket nyújt földbirtokra és bérházakra legjutányosabb feltételek mellett, ugyszinté **törlesztéses kölesőneket 500 koronától** kezdődőleg a törlesztést és kamatot magában foglaló fél évi részletfizetések ellenében **4 1/2 o/c alapkamattal.**

Leszámitol 6 hónapi lejáratig terjedő váltókat, utalványokat és adósleveleket.

Elfogad betéteket könyvecskére, folyó, vagy cheque számlára és azokat rendszerint **felmondás nélkül fizeti vissza.**

Bank és pénzváltó osztályunk üzletköre:

Értékpapir, idegenpénzek vétele és eladása.

Tőzsdei megbízások.

Sorsjegyek eladása letétjegyre és egyenlő havi **részletfizetésre.** Az első részletfizetése után a sorsjegyekre eső nyeremény már a vevőt illeti.

Kölesőnök nyújtása értékpapirokra.

Osztálysorsjegyek főelárusítási helye. Szelvény-beváltás.

Letétek. Elfogadunk értékpapirokat, okmányokat megőrzésre.

Költségmentesen megvizsgáljuk mindennemű sorolás alá eső értékpapirok huzását.

Kivándorlóktól érkező pénzek, utalványok, csekkek legolcsóbb beváltási helye.

Képviseli a legrégebb és legnagyobb biztosító intézetet a „Trieszti Általános Biztosító Társaság“ (Assicurazione Generali) és eszközöl tüz-, üveg- és jégkárt, valamint betörés elleni, végre élet és balesetelleni biztosításokat a legolcsóbb díjak mellett.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZES IZÜ TERMÉSZETES
HASHAJTÓSZER.

Nyomatott Adi Árpád könyvnyomdájában Maros-Vásárhelyt.